

Кулаковський Віталій Михайлович

Біографія

Віталій Кулаковський (29.01.1924–21.12.1990) розпочинає свою професійну діяльність учителем, але згодом реалізує себе як науковий діяч, у доробку якого десятки статей та кілька навчально— методичних посібників з історії. В епіцентрі його дослідницьких інтересів – українська минувшина XVIII ст., переважно події гайдамацького руху і – вужче – Коліївщина ("Народ про гайдамацький рух" (1967), "Визначна подія в історії українського народу" (1968), "Полум'я гніву народного" (1968)). Загалом тематика праць ученого доволі різноманітна й охоплює широкі часові межі: від античної доби до сучасності.

Чи не найвагоміша заслуга В. Кулаковського-науковця в історико-краєзнавчій царині. Із 1969 по 1984 рр. він очолював редакцію "Історії міст і сіл УРСР" Української Радянської Енциклопедії, готуючи водночас для згаданого видання нариси про населені пункти Київщини, зокрема Макарівського району. Із цим регіоном у дослідника пов'язано чимало особистих спогадів: із дитинства, юності, періоду вчителювання, тому Макарівщина – земля дідів і прадідів – постійно була об'єктом його уваги. Тут відчутна патріотично-просвітницька стратегія В. Кулаковського, оскільки, як педагог за фахом, він чітко усвідомлює: становлення особистості українця неможливе без апелювання до історії рідного краю та славетних предків.

Подібний підтекст характерний і для інших робіт діяча. Добре обізнаний з архівними матеріалами, він намагається осмислити драматичні долі видатних українців і заповнити в такий спосіб деякі прогалини в історико-біографічній галузі. Йдеться про студії, присвячені провідникові національно— визвольних повстань Северинові Наливайку ("До 375-річчя селянсько-козацького повстання під керівництвом Северина Наливайка"* (1969)) та письменнику, паломникові й мандрівнику Василеві Григоровичу-Барському ("Василь Григорович-Барський і його записки: до 270-річчя від дня народження" (1971)).

Доволі цікавими є літературно-критичні напрацювання, у яких переважно репрезентовано твори Володимира Малика ("Вірність історичній правді" (1969), "Чорний вершник" (1977), "Одісея Арсена Звенигори" (1987)). Так, після виходу другої частини тетралогії "Таємний посол" В. Кулаковський одним із перших відгукнувся на цю подію, вказуючи на високу майстерність автора у трансформації історичної правди в художню. Крім того, романний образ запорізького кошового Івана Сірка, очевидно, настільки захоплює критика, що згодом у його доробку з'являється власна версія художнього портрета козацького ватажка.

Як письменник В. Кулаковський заявляє про себе в 60-х роках XX століття, у часи чергового національного піднесення в Україні. Його творчий доробок складають історичні повісті ("Хай славиться Русь" (1965), "Золота галера" (1989), і написані у співавторстві з П. Сиченком "Ой гук, мати, гук" (1972), "Ріки виходять з берегів" (1985))

та романи ("Северин Наливайко" (1978), "Максим Кривоніс" (1983), "Мартин Пушкар" (1987), "Дике поле" (1988), "Іван Сірко" (1990), "Володимир Мономах" (1992), "Тарас Трясило" (1995)), які охоплюють широкий діапазон подій: від періоду княжої Русі до Коліївщини. Наразі дослідники виявляють зацікавлення до літературної спадщини прозаїка, адже вона дає широке поле для роздумів над процесами минулого України та їх роллю в сучасному житті.